

הצעת פתרון – בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון – שאלון א'

קיץ 2012 – שאלונים 011107, 210

הצעת פתרון הבחינה בלשון נכתבה על ידי:

דפנה עמית, עודד גולדפרב ועופר שגיא, מורים ללשון בבית הספר קידום

פרק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

שאלה 1

סעיף א

על פי המאמר, עצותיו של הרמב"ם לאורח חיים בריא הן:

- יש לאכול רק כשרעבים ויש לשתות רק כשצמאים.
- לפני האכילה יש לבצע פעילות גופנית (הליכה למשל) כדי לחמם את הגוף ולעייפו.
- יש להמעיט באכילת חלק מן הפירות (צנון וכרוב, לדוגמה) כיוון שהם פוגעים בבריאות האדם.
- ישנם ירקות כגון קישואים, מלפפונים ואבטיחים, המסייעים למערכת העיכול ומומלץ לאכול אותם בתחילת הארוחה.

סעיף ב

בעוד שהיו חכמים אשר שיבחו את הפירות והדגישו את התועלת שיכולה להיות מהם, הרמב"ם הביע דיעה שלילית על אכילת פירות, ובעיקר – פירות בוסר.

סעיף ג

היחס של כותב המאמר הוא **חיובי** ביחס להנחיותיו של הרמב"ם ולהמלצותיהם של החכמים. ניתן לראות זאת במשפט האחרון של המאמר: "אפשר **להתפעל** מן העובדה שחלק מן ההגדרות, ההנחיות והעצות הללו עדיין עומדות במבחן הזמן, והן מקבלות תמיכה אפילו ממחקרים מודרניים". המילה "להתפעל" מעידה על יחס חיובי.

שאלה 2

סעיף א : ציון העובדה שהרמב"ם היה רופא הוא אמצעי רטורי, אשר מחזק את התוקף של המסר, שהרי רופא הוא איש מקצוע וידיעותיו הן בעלות תוקף רב יותר ולכן דעתו משכנעת יותר.

סעיף ב : בתחתית הקטע המצורף מצוין בהערת השוליים כי הכותבת של הקטע, לימור בן-חיים, היא תזונאית קלינית המתמחה בטיפול בחולים ומניעת מחלות באמצעות תזונה נכונה.

סעיף ג : כותב המאמר עושה שימוש נרחב בדוגמאות (ציטוטים) מתוך המקורות היהודיים (התנ"ך, המשנה, כתבי הרמב"ם וכו') על מנת לבסס את דבריו בנוגע למזון בריאות במסורת היהודית.

שאלה 3

סעיף א

- (1) אוכלוסיית המחקר : 548 ילדים בני 12 בממוצע
- (2) שאלת המחקר : מהו שיעור הצפייה של ילדים בטלוויזיה בהשוואה לשיעור צריכת ירקות ופירות על ידם.
- (3) הממצא העיקרי של המחקר : עם כל שעת צפייה נוספת ביום יורדת צריכת הירקות והפירות של הילד ב-2.25 מנות פרי וירק בשבוע, בהשוואה לילד שאינו צופה בטלוויזיה.

סעיף ב

לדבריה של מרב מור-אופיר (תזונאית קלינית), הסיבה העיקרית לתוצאות המחקר היא ככל הנראה חשיפת הילדים לפרסומות של מזונות בעלי ערך תזונתי נמוך, אשר מככבים בפרסומות בשיעור גבוה יותר מאשר פירות וירקות ומשווקים לעתים במעטפת בריאותית, והילדים מעודדים את הוריהם לרכוש עבורם את המוצרים הללו.

סעיף ג

ההמלצות המוזכרות במאמר בעקבות המחקר הן להגביל את שעות הצפייה בטלוויזיה והגלישה במחשב לשעתיים ביום, וכן להגביר את החשיפה של הילדים לפירות ולירקות במשך כל היום.

שאלה 4

כל תשובה מנומקת היטב מתקבלת.

שאלה 5

נימוק ראשון – הסלט מכיל ירקות, ועל פי הקטע, ירקות ופירות עשירים בוויטמינים, במינרלים ובסיבים תזונתיים החיוניים לבריאות טובה.

נימוק שני – הירקות בסלט באים מחמש קבוצות הצבעים המצינות בקטע. על פי הקטע, אכילת ירקות מחמש הקבוצות חשובה, מכיוון שכל ירק מפעיל מערכות הגנה שונות בגוף.

שאלה 6 – סיכום

המאמרים "מזון בריא במסורת היהודית" (מאת רפי סירקיס) ו-"אכילת ירקות ופירות בקרב בני נוער" והקטע "כוח הצבע" מציגים את חשיבותם של הפירות והירקות כחלק ממזונו של האדם, ואת הבעיה באכילת פירות וירקות אצל ילדים. הירקות והפירות חשובים למזונו של האדם. בירקות ובפירות יש כמויות גדולות של ויטמינים ומינרלים, הם מעשירים את המזון בסיבים תזונתיים ותורמים לפעילות עיכול תקינה. גם לצבעים של הפירות והירקות יש שפע של תרומות בריאותיות, ולכן מומלצת אכילה של פירות וירקות מצבעים שונים. על פי מחקר, הבעיה באכילת פירות וירקות אצל ילדים נובעת ככל הנראה מחשיפה של הילדים לפרסומות של מזונות בעלי ערך תזונתי נמוך. אלה נרכשים על ידי ההורים על פי בקשת הילדים, על חשבון רכישת פירות וירקות.

פרק שני – אוצר המילים והמשמעים ושם המספר

שאלה 7

סעיף א

- חלק דיבור : שם תואר
- מין דקדוקי : זכר
- הגדרה 1 – ההיפך מרזה, ההיפך מדק אן : שמן
- דוגמה : ותבלענה השיבולים הדקות את שבע השיבולים הבריאות והמלאות
- מקור הדוגמה : לשון המקרא, בראשית מא, ה-ז
- הגדרה 2 : ההיפך מחולה
- מקור ההגדרה : לשון המשנה (לשון חז"ל)

סעיף ב

ההגדרה המתאימה למשמעות המילה בריא במאמר היא הגדרה מספר (1) טוב לבריאות.

שאלה 8

סעיף א

ספציפי = שאינו כללי (לא כללי), ההיפך מכללי

סעיף ב

תשובה (3) מאחסנים

שאלה 9

סעיף א

- (1) הפירוש המוצע במאמר הוא : לפני האכילה מומלץ לעסוק בפעילות גופנית, אפילו הליכה של כמה צעדים, כדי שתקדים הזעה את האכילה.
- (2) ההנחיה של הרמב"ם המתאימה לצירוף היא : "לא יאכל אדם, עד שילך קודם אכילה, עד שיתחיל גופו לחום, או יעשה מלאכה או יתיגע ביגע אחר".

סעיף ב

פירוש הצירוף הוא (1) שפע וריבוי

שאלה 10

סעיף א

- שלושה עשר עלי חסה
- שלושה גזרים
- שתי שיני שום

סעיף ב

- (1) חמש מאות ארבעים ושמונה ילדות וילדים
- (2) חמישים ושישה אחוז

פרק שלישי – תחביר ומערכת הצורות

תחביר

שאלה 11

המשפטים הפשוטים בקטע:

- במשך שנים רבות הוא הנהיג את הקהילה היהודית שבקהיר.
- את ידיעותיו הרפואיות שאב הרמב"ם מהספרות הקדומה.

שאלה 12

I – "הפסוקית: גם אם לא מתאמנים בחדר הכושר"

הקשר הלוגי: ויתור

מילת קישור אחרת: אף על פי ש

II – הפסוקית: "כשהם צופים בטלוויזיה!"

הקשר הלוגי במשפט: זמן

מילת קישור אחרת: כאשר / בזמן ש

שאלה 13

סעיף א

- (1) לעולם אל תאכל אלא כשאתה רעב.
- (2) אל תאכל לפני שאתה הולך.

סעיף ב

ארבע מילים המשמשות משלים שם: מאות, אלה, (של) הלחם, בסיסי

שאלה 14

סעיף א

- (1) המשפט מורכב
- (2) סימון II הוא הסימון הנכון
- (3) פסוקית חייבת להיפתח במילת שעבוד, ולכן הסימון הראשון אינו אפשרי משום שהוא מסמן את תחילת הפסוקית במילה שהיא פועל ולא במילת שעבוד.

סעיף ב

מסקר על הרגלי ארוחת בוקר = משלים שם (לוואי)

מתחילים את היום בארוחת בוקר = משלים פועל

מערכת הצורות

שאלה 15

סעיף א

שם הפועל באותו בניין	צורת ציווי נוכחת באותו בניין	פועל בינוני
להפריד	הפרידי	מפרידים
לצנן	-----	מצננים
-----	בשלי	מבשלים
-----	חתכי	חותכים
-----	ערבבי	מערבבים
להגיש	הגישי	מגישים

סעיף ב

תשובה (2) יפְרְדוּ

שאלה 16

סעיף א

- (1) התאמתם : שורש : א.מ.ג; בניין : התפעל
(2) התאמתם : התפקיד של התייור הראשונה : אות שורש (פה"פ); התפקיד של התייור השנייה : ציון גוף נוכחים (חלק מצורן נטייה)

סעיף ב

- (1) א. פרסם – שורש : פ.ר.ס.מ; בניין : פועל
ב. נבדק – שורש : ב.ד.ק בניין : נפעל
(2) המשותף הוא שניהם במשמעות סבילה (פעלים סבילים)
(3) תשובה (1) להתמקד בפעולה

שאלה 17

סעיף א : כל המילים הן שמות תואר

סעיף ב : שתי המילים נוצרו בדרך תצורה של שורש במשקל

סעיף ג : המילים "בריאותי" ו-"רפואי" נוצרו בדרך תצורה של בסיס + צורן סופי

שאלה 18

סעיף א

המילה "ספיגתן" יוצאת דופן מבחינת תפקיד הצורן הסופי משום שזהו צורן נטייה, ואילו השניים האחרים הם צורני גזירה.

סעיף ב

טור א	טור ב
תזונתי	שאלון
ילדים	כתביהם
הוריהם	הנחיות